

Overweging bij Jeremia 20,7-9 en Matteüs 16, 21-27

3 september 2023

Sinds een poosje is mijn dochter Franka, 8 jaar, 's ochtends niet meer voor de spiegel weg te slaan. Gevoelde uren lang borstelt ze haar haar: legt de scheiding nu weer eens hier en dan weer eens daar en glimlacht zichzelf daarbij tevreden toe. "Mooi dik haar heb ik, hè mama?" Ik mompel iets vaag instemmends, want eigenlijk heeft ze hetzelfde dunne piekhaar als ik. Maar wat mijn mening ertoe, als ze zelf blij is?

Spiegels zijn vreemde dingen. Wanneer heeft u voor het laatst in een spiegel gekeken? Waarschijnlijk vanochtend, voor u hierheen kwam. Nog snel even uw haar gekamd, een pluisje van uw schouder geveegd, een beetje lippenstift opgedaan. Wat zag u, toen u in die spiegel keek? We doen vaak alsof spiegels exact dát weergeven dat er is, maar in feite is dat niet zo. Wat we precies zien, hangt ook van onszelf af. De ene keer lachen we onszelf tevreden toe, de volgende keer schrikken we van de vermoeidheid in ons gezicht, en nog een andere keer gaat al onze aandacht uit naar dat ene pukkeltje of rimpeltje. Toch kijkt steeds dezelfde persoon in de spiegel.

Ook mensen kunnen spiegels zijn. Soms laat iemand ons bewust of onbewust iets weten over hoe we op een ander overkomen. Vaak tot onze niet geringe verbazing ontdekken we dat we op een ander een heel andere indruk maken dan hoe we onszelf zien.

Teksten kunnen ook spiegels zijn, en bijbelteksten zijn daar misschien wel uitermate geschikt voor. Want de tekst die we vandaag hoorden, heeft nu misschien een heel andere betekenis voor u dan toen u die 5 of 15 jaar geleden las. Toen uw leven er anders uitzag, en de wereld ook. Ons oog blijft hangen aan een bepaalde zin die ons eerder niet was opgevallen, iets dat u eerder irriteerde doet dat nu niet meer, of juist wel – omgekeerd. U verstaat opeens een uitspraak anders. De wereld verandert, wij veranderen, en opeens resonanceert de tekst met iets anders.

Ook op een ándere manier fungeert de evangelielezing van vandaag als spiegel. Zo zien we vandaag de andere kant van Simon Petrus. Vorige week werd hij nog geprezen door Jezus omdat hij in Jezus de Messias had herkend. “Jij bent de rots waarop ik mijn kerk zal bouwen.” Vandaag, nauwelijks drie verzen later, krijgt dezelfde Simon Petrus naar zijn hoofd geslingerd dat hij een Satan is. Petrus wilde wel geloven dat Jezus de Messias is, maar kon het idee van ‘redder’ niet rijmen met lijden en dood. We zien zo twee kanten van dezelfde man: de Petrus die feilloos aanvoelt wat waar is, en de Petrus die zich laat leiden door angst en zijn eigen wil.

“Ga weg, Satan! Terug!” Waarom zo’n heftige reactie van Jezus? Waarom het niet gewoon nog een keertje uitgelegd, zoals, zo lazen we aan het begin van het fragment, hij al zo vaak had gedaan? Nu komen we bij de derde spiegel, die tussen de evangelielezing en de eerste lezing.

In de eerste lezing hoorden we Jeremia die zijn ellende uitschreeuwt: “Ik kan niet meer, Heer.” Hij wordt heen en weer geslingerd tussen God die hem roept om te zeggen wat waar is, en de mensen die hem erom uitlachen, bespotten en in elkaar slaan. Het liefst zou hij het bijltje erbij neergooien en opgaan in de massa, niet altijd ieders kop van jut zijn. Maar hij kan niet, want in zijn hart laait een vuur: “U hebt me verleid Heer, en ik ben bezweken.”

Het lijkt alsof we met deze tekst diep in Jezus’ binnenste kijken. Zoals de evangelietekst ons laat zien wat er aan de buitenkant gebeurt, zo toont de eerste lezing zijn binnenkant. Ook Jezus is gegrepen door God, maar kijk wat het hem oplevert. “Ben ik dan geboren om niets dan ellende te kennen?” De woorden van Jeremia zullen Jezus bekend in de oren klinken. En niet alleen wéét hij wat hem straks in Jeruzalem te wachten staat, maar hij moet het ook nog keer op keer uitleggen aan de mensen om hem heen, aan zijn vrienden, die hem het meest nabij zijn, en uitgerekend zij begrijpen het steeds maar niet, of willen het niet begrijpen. Steeds weer moet hij zichzelf confronteren met wat onvermijdelijk is, en dan ook nog op onbegrip stuiten. Eenzaamheid ten top.

Simon Petrus doet er nog een schepje bovenop: “God verhoede het Heer! Zoiets mag u niet overkomen!” Niet alleen begrijpt hij het niet, maar hij appelleert ook nog eens aan Jezus’ diepste verlangens. We zullen het hem later horen bidden in de Hof der Olijven: “Als U het wilt, Heer, laat deze beker dan

aan mij voorbij gaan.” Het vuur in zijn hart brandt, hij weet wat goed is en hij wil gaan, maar tegelijk... hoe verleidelijk moet het af en toe geweest zijn om het bijltje erbij neer te gooien. Om nu eens niet naar Gods Wil, maar naar zijn eigen wil te luisteren. “Ga weg, Satan!” Want ik heb het al moeilijk genoeg. Hoe goed bedoeld ook, je mag me hierin niet bevestigen, Petrus. Ik zou nog kunnen bezwijken...

Jezus en Jeremia. De binnen- en de buitenkant, die soms zo bar weinig op elkaar lijken. Ook bij ons zijn buiten- en binnenwereld soms totaal verschillende werkelijkheden. We presenteren ons vrolijker, sterker, verstandiger dan we ons voelen. Verbergen onze angst, ons verdriet, onze eenzaamheid. Wanneer u de volgende keer in een spiegel kijkt, dan wens ik u dat u naar uzelf kunt kijken zoals God dat doet: vanuit mildheid, liefde en vergeving. Misschien een beetje zoals mijn dochter Franka.

Liesbeth Jansen